

K rodovo vyváženému jazyku v jeho uplatňovaní v súčasnej jazykovej krajine

(prieskum informačných tabúl' s aktuálnymi hygienickými
opatreniami v súvislosti pandémiou koronavírusu v Banskej
Bystrici)

Jana Štefaňáková

Katedra germanistiky, FF UMB Banská Bystrica

Rodová politika

**Legislatívny rámec rodovej rovnosti na Slovensku
a rodovo vyvážený jazyk**

**Inkluzívny/rodovo vyvážený jazyk v slovenskom
jazykovom prostredí**

**K použitiu rodovo vyváženého jazyka v jazykovej
krajine na Slovensku na príklade informačných
tabúl s aktuálnymi hygienickými opatreniami v
súvislosti pandémiou koronavírusu v Banskej
Bystrici**

Jazyková krajina

- ▶ Jazyková krajina opisuje každodenný fenomén a zároveň profesionálnu paradigmu, ktorá sa venuje pozornosť skúmaniu použitia písomnej formy jazyka vo verejnom priestore.
- ▶ Jazykové krajiny pozostávajú z vizualizovanej podoby jazyka vo forme značiek, plagátov, informačných tabúl, reklamy atď. a sú typickými javmi 20. storočia. V priebehu rokov ustavične pribúdali a stali sa neoddeliteľnou súčasťou krajiny pretvorenej ľuďmi a v niektorých prípadoch aj typickou značkou ich mestského priestoru. Nemusia byť nevyhnutne viacjazyčné, hoci práve na tento rozmer výskumu sa upriamila najväčšia pozornosť. Jazykové krajiny sa tak chápu ako typické javy postmoderných mestských priestorov, ktoré zdieľajú viaceré etnolingvistické skupiny žijúce vedľa seba. Špecifické formovanie tejto krajiny sa interpretuje ako stopa a symbol tohto spolužitia.
- ▶ Je zrejmé, že jazyková krajina je úzko spätá s jazykovou politikou. Ide o politiku top-down (zhora nadol), pričom aspekty jazykovej krajiny sú výsledkom jazykovej politiky v tradičnom zmysle.

Rodová politika

- Korene rodovej politiky, ktorá je na rozdiel od iných verejných politík veľmi mladá, sa formovali už od 17. – 18. storočia na báze rôznych protidiskriminačných aktivít za práva žien. Zásadný vplyv na vznik rodovej politiky mala tzv. druhá vlna feminizmu v druhej polovici 20. storočia.
- V tomto období sa sformovala hlavná filozofia rodovej politiky, ktorá je aktuálna dodnes.
- **Rodová politika** sa zaoberá pomermi medzi rodmi vychádzajúc z toho, že biologické rozdiely v pohlaví neopravňujú k vytváraniu spoločenských rodových rozdielov (Pietruchová a Magurová, 2011, s. 10).

- EÚ sa už od svojich počiatkov snaží o vytvorenie sociálneho rozmeru Európy a dosiahnutie rovnosti medzi mužmi a ženami. Komplexný systém, ktorého cieľom bolo formulovať a presadzovať pravidlá nediskriminácie vo vede, politike, zamestnaní, práve, školstve, živote rodiny, jazyku a pod. sa ale vytvoril až koncom 20. storočia.
 - Pokiaľ ide o legislatívny rámec na úrovni EÚ, základným medzinárodným dokumentom je ***Všeobecná deklarácia ľudských práv*** z roku 1948, podľa ktorého nikto nesmie byť diskriminovaný na základe pohlavia, rasy, farby, jazyka, náboženstva, politického názoru, národného alebo sociálneho pôvodu, príslušnosti k národnej menšine alebo majetku.
 - Politiku rodovej rovnosti podporili rôzne medzinárodné zmluvy, dokumenty, dohovory a akčné platformy.
-

- ▶ Tzv. **Amsterdamská zmluva** z roku 1999 vymedzila rovnosť ako centrálny problém a jednu z hlavných úloh EÚ.
- ▶ V Zmluve z **Amsterdamu** je ako záväzný princíp zakotvený aj ***gender mainstreaming*** ako stratégia EÚ na dosiahnutie rodovej rovnosti vo všetkých oblastiach verejného i súkromného života. Všetky štáty sa pristúpením k EÚ zaviazali uplatňovať tento princíp vo svojej politike.
- ▶ Princíp ***gender mainstreaming*** znamená tzv. horizontálny prístup, teda prierezovú nadrezortnú politiku, pričom **rodová rovnosť**, teda rovnosť žien a mužov sa dá dosiahnuť len vtedy, ak je stanovená ako cieľ vo všetkých oblastiach politiky, ku ktorým patrí aj **jazyková politika resp. politika rodovej rovnosti v jazyku**.

Slovenská republika je v oblasti rodovej rovnosti a nediskriminácie viazané viacerými medzinárodnými dokumentmi, ktoré sa implementujú do ich legislatívy a praxe. Medzi najdôležitejšie patria:

Všeobecná deklarácia ľudských práv,

Medzinárodný dohovor o odstránení všetkých foriem rasovej diskriminácie,

Dohovor OSN o odstránení všetkých foriem diskriminácie žien (CEDAW) a jeho Opčný protokol,

Deklarácia OSN o odstránení násilia voči ženám,

Medzinárodný pakt o hospodárskych, sociálnych a kultúrnych právach,

Medzinárodný pakt o občianskych a politických právach,

Európsky dohovor o ochrane ľudských práv a základných slobôd a jeho dodatkové protokoly,

Dohovor Medzinárodnej organizácie práce,

Dohovor Európskej sociálnej charty,

Dohovor OSN o právach osôb so zdravotným postihnutím a iné.

- Napriek už dlhodobejšej existujúcej legislatíve, týkajúcej sa zrovnoprávnenia žien a mužov či iných pohlaví na medzinárodnej úrovni, možno sledovať záujem o riešenie **právnych otázok týkajúcich sa použitia rodovo vyváženého jazyka až v posledných desaťročiach.**
- Pod vplyvom výskumu jazyka podnieteného feministickým hnutím už vo viacerých krajinách sveta a v rôznych medzinárodných organizáciách existujú právne či politicko-právne normy, ktoré podporujú, upravujú alebo dokonca používajú rodovo vyvážený jazyk.
- Vo vzťahu k rodovo vyváženému jazyku teda možno hovoriť o práve, ktoré podporuje rodovo vyvážený jazyk len nepriamo, pričom vytvára predpoklady pre jeho uplatňovanie, ako aj o práve, ktoré už špecificky upravuje používanie rodovo vyváženého jazyka.

Legislatívny rámec rodovej rovnosti na Slovensku a rodovo vyvážený jazyk

- V Slovenskej republike je problematika rodovej rovnosti všeobecne rozpracovaná v špeciálnej legislatíve.
- Relevantný je najmä tzv. **Antidiskriminačný zákon**, ktorý explicitne pomenováva príčiny diskriminácie v článku 2. Zákon upravuje zásadu rovnakého zaobchádzania mužov a žien vo vymedzených oblastiach. Preberá právne akty Európskej únie a sústreďuje sa na uplatňovanie tejto zásady v sociálnom zabezpečení, zdravotnej starostlivosti, poskytovaní tovarov a služieb, vo vzdelávaní, v pracovnoprávných vzťahoch a obdobných právnych vzťahoch.
- **Antidiskriminačný zákon** rozlišuje niekoľko spôsobov diskriminácie, **diskrimináciu na báze používania sexistického jazyka ale neuvádza explicitne a neustanovuje explicitne ani požiadavku na používanie rodovo vyváženého jazyka.**

- Terkanič poukázal na to, že používanie sexistického jazyka v rôznych situáciách môže naplniť (alebo nenaplniť) predpoklady rôznych spôsobov diskriminácie.
- **Sexistický jazyk** sa chápe ako typ diskriminačného jazyka, ktorý sa spája napríklad s vylučovaním, **trivializáciou** či **znevažovaním** (zväčša) **žien**. Prejavuje sa mnohými spôsobmi, medzi ktoré patrí aj **zneviditeľňovanie žien v jazyku** (označovanie mužským gramatickým rodom, napr. politici), asymetrické označovanie (napríklad žena premiér) či stereotypné označovanie (zdravotná sestra, lekár a pod. – porov. Terkanič v Cviková a kol., 2014, s. 36).
- Terkanič sa zaoberal diskrimináciou formou jazyka z rôznych perspektív **Antidiskriminačného zákona**. V rámci vymedzenej pôsobnosti zákona sa za diskriminačné podľa jeho názoru môžu spravidla považovať aj **extrémne formy rodovo nevyváženého jazyka spočívajúce vo verbálnom (aj neverbálnom) sexuálnom obťažovaní**, „ktorého úmyslom alebo následkom je alebo môže byť narušenie dôstojnosti osoby a ktoré vytvára zstrašujúce, ponižujúce, zneuctujúce, nepriateľské alebo urážlivé prostredie“ (§ 2a, ods. 5 zákona).

- **Pokiaľ ide o legislatívny rámec, na Slovensku zatiaľ neexistujú príslušné zákony, ktoré by explicitne zahŕňali požiadavku obmedzovania sexistického jazyka resp. uplatňovania rodovo vyváženého/ne sexistického jazyka v príslušných oblastiach.** V porovnaní napr. s nemecky hovoriacimi krajinami, kde už existuje aj príslušná legislatíva, tak na Slovensku zatiaľ možno hovoriť len o čiastkových mimovládnych iniciatívach zameraných na odhaľovanie a prevenciu diskriminácie v jazyku.
- Zväčša ide o analýzy na základe monitoringu médií alebo odporúčania pre ne sexistické zobrazovanie v médiách. Záujem o problematiku rodovo vyváženého jazyka na Slovensku sa odráža aj v rôznych **etických kódexoch, vnútropodnikových pravidlách**, prípadne **súkromnoprávných zmluvách**, dohodách či iných dokumentoch, ktoré sa však zväčša nedostávajú do povedomia širšej verejnosti.
- Príkladom rastúceho záujmu o rodovo vyvážené vyjadrovanie môže byť na Slovensku aj **činnosť Rady pre reklamu**, orgánu etickej samoregulácie reklamy. V roku 2014 prijalo Valné zhromaždenie Rady pre reklamu viacero zmien svojho etického kódexu, na základe ktorého posudzuje Arbitrážna komisia Rady pre reklamu sťažnosti na reklamy. Medzi tieto zmeny patrí aj doplnenie článku 11, odsek 1 etického kódexu o požiadavku rodovo vyváženého jazyka.

- I keď používanie rodovo vyváženého jazyka v Slovenskej republike zatiaľ nie je ustanovené explicitne žiadnym zákonom, v posledných rokoch sa začali presadzovať snahy na zviditeľnenie žien v jazyku. Iniciatívy smerujú predovšetkým na eliminovanie sexistického jazyka vo verejnej sfére.
- Na Slovensku sa problematika rodovo vyváženého jazyka začala spoločensky zviditeľňovať až v posledných rokoch na rozdiel od nemecky hovoriacich krajín, kde prebieha intenzívna diskusia už dlhšiu dobu a existuje tu aj príslušná legislatíva vo vzťahu k používaniu rodovo senzibilného jazyka. Diskusia začala a stále prebieha veľmi opatrne a stále sa v určitých kruhoch stretáva s nepochopením.

Inkluzívny/rodovo vyvážený jazyk v slovenskom jazykovom prostredí

Generické maskulínium

- Používanie všeobecného mužského rodu, **tzv. generického maskulína**, je charakteristickou črtou všetkých slovanských jazykov.
- Sprevádza ho presvedčenie o jeho neutralite, tj. maskulínium sa pri označení určitej sociálnej skupiny chápe ako neutrálny a základný člen.
- Zjednodušene vyjadrené, pri použití generického maskulína ide o všeobecné pomenúvania osôb mužským rodom, napr. **študent, uchádzač, divák, poslucháč, volič/študenti, uchádzači, diváci, poslucháči, voliči**. Okrem názvu osôb sa takto používajú aj niektoré zámená: napr. **každý to vie, jeden z nás** a pod.
- Feministická a genderová lingvistika poukázali kriticky na používanie generického maskulína vo vyjadrovacej praxi.

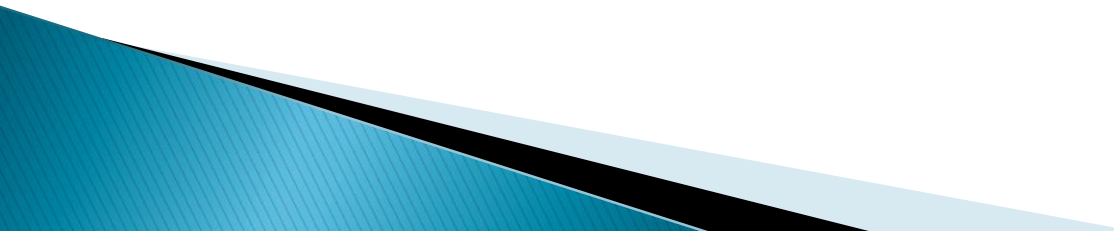
- **Kritika generického maskulína** vyústila do snáh o prehodnotenie nadmerného používania generického maskulína, čo viedlo **k vytvoreniu špecifických stratégií na uplatňovanie rodovo vyváženého jazyka v mnohých jazykoch.**
- **V slovenčine je mužský rod referenčným, zástupným rodom** v jednotnom i množnom čísle substantív a ako formálny neutrálny znak sa používa na označovanie všeobecného významu, dvojice muža a ženy alebo skupiny bez ohľadu na reálne zastúpenie žien v tejto skupine.
- Už v **Morfológii slovenského jazyka z roku 1966** (s. 135) sa uvádza:
„mužské pomenovania slúžia vo väčšine prípadov nielen ako názvy mužských osôb, ale i ako súhrnné pomenovania osôb bez rozlíšenia pohlavia: učiteľ, t.j. tak učiteľ ako aj učiteľka; učitelia = učitelia a učiteľky (ale aj učitelia = muži v učiteľskom povolaní). Majú teda užší aj širší význam, ktorý možno rozlíšiť len z kontextu. Ženské názvy majú v porovnaní s mužskými len užší rodový význam: učiteľka = žena v učiteľskom povolaní, učiteľky = ženy v učiteľskom povolaní.“

Generické maskulínium- názory a postoje

K problematike tradičného používania generického maskulína v slovenčine existujú dva protichodné postoje:

1. Jeden prúd považuje ***používanie generického maskulína za prirodzený jav, pričom kritizuje zámery feministickej lingvistiky*** nahrádzať generické maskulínium inými jazykovými tvarmi.

2. Druhý prúd zastáva opačný názor a poukazuje na to, že ***dominancia mužských tvarov je vylučujúca, necitlivá, pričom v značnej miere diskriminuje ženy.***

Kritické postoje k nahrádzaniu generického maskulína

Nahrádzanie generického maskulína považujú viacerí lingvisti za *účelové narúšanie dobre fungujúceho, praktického a normou ukotveného gramatického pravidla, ktoré je pevne zakódované v jazykovom vedomí spoločnosti.*

Špecifické vyjadrenia, napr. *klienti a klientky, účastníci a účastníčky* vnímajú ako násilné a neprirodzené pre jazyk.

Košková a Satola-Staškowiaková v súvislosti s nahrádzaním generického maskulína vyjadrili nasledovný názor:

„Tu nejde o neochotu vzdať sa zaužívaných jazykových návykov či stereotypov, ale o účelové narúšanie dobre fungujúceho, praktického a normou ukotveného gramatického pravidla, ktoré je pevne zakódované v jazykovom vedomí spoločnosti. Požiadavky revidovať jazykovú normu vyplývajú z istých pocitov či predstáv, ktoré nie sú spoločnosťou všeobecne akceptované. Napokon, svedčia o tom aj výsledky prieskumu realizovaného v rámci analýzy rodovo vyváženého jazyka, ktoré ukazujú, že postoje mladej generácie sa vo všeobecnosti nevymedzujú voči používaniu pravidla generického maskulína a „považujú zástupný mužský rod za adekvátny.“

(Košková, Satola-Staškowiaková, 2017, s. 7)

Kritické postoje k nadmernému používaniu generického maskulína

Jesenská poukázala na nevhodné aplikovanie generického maskulína v slovenčine na konkrétnych situáciách a príkladoch. Na príklade zastúpenia dvojice slov **učiteľ – učiteľka** v Slovenskom národnom korpuse **preukázala silné zastúpenie generického maskulína (učiteľ/učitelia) v neprospech žien v skúmanej vzorke textov.**

Dôvodom je podľa jej názoru presadzovanie gramatických pravidiel (generického maskulína) na úkor objektívnej reality, i keď je známe, že v školstve reálne pracuje viac učiteliek ako učiteľov, ale jazyková prax sa tvári, že je to presne naopak (Jesenská, 2015, s. 200).

Jesenská upozornila aj na zaujímavý prístup autorov a autoriek celého komplexu Krátkeho slovníka slovenského jazyka Slex99, kde v slovníkových heslách **vystupujú ženské pomenovania len v úlohe akéhosi „dodatku“**, derivátu bez sprievodného príkladu, ako je tomu pri pomenovaniach mužského rodu (napr. sa uvádza povolanie lekára, ale už nie povolanie lekárky). **Podobne synonymický slovník vytesňuje ženské pomenovania, napr. pri lexikálnej jednotke doktor sa uvádza synonymum lekár, ale doktorku alebo lekárku by sme podľa jej zistenia hľadali márne** (Jesenská, 2015, s. 198).

- Česká sociolingvistka **Valdrová**, ktorá sa zaoberá problematikou rodovo vyváženého jazyka v českom jazykovom prostredí, zastáva názor, že schovávanie žien za generické maskulínium zbavuje ženy odbornosti a profesionality.
- Dôsledné **používanie mužských názvov /generického maskulína** namiesto feminín považuje za **vytesňovanie žien z pozícií odborníčov, koordinátoriek, vedkýň, autoriek programov a pod.**, pretože si podľa nej pod maskulínnym tvarom odborník, právnik, hlavný koordinátor ťažko niekto predstaví iné, než mužské pohlavie.
- Podobné vytesňovanie ženskej profesionality prebieha podľa nej medzi riadkami v spravodajstve, v dennej tlači, v inzercii pracovných príležitostí a dokonca aj v administratívnom jazyku, ak v nich prevláda mužský rod.“ (Valdrová, 2005, s. 1)

Problematika rodovo vyváženého jazyka sa vo vedeckých kruhoch na Slovensku dostala do povedomia najmä vďaka publikáciám:

- ***Analýza významu a možnosti používania rodovo vyváženého jazyka***
- ***Ako používať rodovo vyvážený jazyk. Možnosti, otázky, príklady*** (Cviková a kol., 2014),
Autorský kolektív tu okrem analýzy rôznych problémov vo vzťahu k rodovo vyváženému jazyku ponúka aj ***odporúčania pre rodovo vyvážené vyjadrovanie v písanej podobe v jazyku verejnej správy.***
- Tiež príručka ***Inkluzívna komunikácia v rámci Generálneho sekretariátu Rady Európy*** (2018) určená najmä pracovníkom tejto inštitúcie (ale aj iným používateľom slovenského jazyka), ponúka usmernenia v súvislosti s používaním rodovo vyváženého slovenského jazyka ***vo verejných a právnych dokumentoch a možno v nej nájsť aj príklady vychádzajúce zo slovenskej jazykovej praxe.***

V súčasnosti sa predkladajú dve základné alternatívy nahrádzania generického maskulína v slovenčine:

❖ rodová špecifikácia

(napr. **klienti a klientky, zamestnanci a zamestnankyne** alebo **klienti/klientky, klienti/ky, zamestnanci/zamestnankyne, zamestnanci/kyne** - rodové dvojtvary môžu byť oddelené lomkou alebo ženský tvar sa uvádza gramatickou morféomou)

❖ rodová neutralizácia

(Táto stratégia spočíva **v minimalizovaní vyjadrovania rodu jazykovými prostriedkami**, namiesto výrazu v mužskom rode je možné použiť aj **skupinový alebo abstrahujúci názov**, prípadne všeobecné pomenovanie, napr. **učiteľský zbor** alebo **vyučujúci** namiesto **učitelia**, **vedenie** namiesto **riaditeľ**, **zdravotnícky personál** namiesto **lekári a sestričky**, **poslanectvo** namiesto **poslanci**, **senátorstvo** namiesto **senátori** a pod.)

Za rodovo nepríznakové (z hľadiska rodovo vyváženého jazyka) sa v slovenčine považujú aj slová **človek/l'udia** a **osoba/osoby**, hoci majú formu mužského, resp. ženského rodu, napr. **starostlivosť o maloleté osoby** (namiesto o maloletých), **aj títo l'udia** majú právo na rovnaké zaobchádzanie a pod.

Generické pomenovanie v mužskom rode môžeme taktiež nahradiť **prídavným menom**, napr. **Hlavné body ministerského zasadnutia v Tallinne** (namiesto zasadnutia ministrov).

Príručka ***Inkluzívna komunikácia v rámci Generálneho sekretariátu Rady Európy*** (2018) ponúka **usmernenia** v súvislosti s používaním rodovo vyváženého slovenského jazyka vo verejných dokumentoch a administratívnom jazyku, ako aj príklady vychádzajúce zo slovenskej jazykovej praxe.

Podľa autorov príručky je vhodné použiť **rodovú špecifikáciu**, ak sa tým nenaruší plynulosť textu:

napr. *Generálny sekretariát Rady navštívili študenti a študentky univerzity v Bratislave.*

Rodová špecifikácia sa odporúča dôsledne používať najmä v **rôznych verejných oznamoch, v oznámeniach o voľných pracovných miestach alebo vo formulároch**, pričom by sa **čo najmenej** mali používať alternatívy len vo forme prípon (**študent/-ka**):

napr. ***Oddelenie pre ľudské zdroje prijme asistenta/asistentku ...***

Pri zdvorilostnom oslovovaní nehomogénnej skupiny je taktiež vhodné dôsledne používať oba rody, napr. ***Vážené dámy a vážení páni, ... Vážené poslankyne, vážení poslanci, ...*** Ak skupinu tvoria len muži alebo len ženy, odporúča sa použiť výlučne mužský alebo len ženský rod.

V prekladoch dokumentov Rady Európy sa ale okrem horeuvedných prípadov **odporúča používať generické maskulínium**, pretože pri použití oboch rodov substantíva by museli rovnakú (teda dvojakú) rodovú formu nadobudnúť všetky zhodné menné a takisto príslušné slovesné tvary, čo by narušilo plynulosť textu (***Štrajkujúci pracovníci a štrajkujúce pracovníčky rokovali so zástupcami a zástupkyňami vedenia podniku.***

Prechyl'ovanie

V slovenskom jazyku má mužské priezvisko svoj ženský náprotivok, ktorý sa tvorí tzv. **prechyl'ovaním** (Kováč – Kováčová, Zelený – Zelená). Táto rodová dichotómia priezvisk plní dve základné funkcie – **identifikáciu osoby** a **identifikáciu pohlavia**.

Z jazykového hľadiska sa tvorenie ženských priezvisk domáceho i cudzieho pôvodu upravuje v **Pravidlách slovenského pravopisu** (Veda, Bratislava 2000, s. 127 – 130) a z právneho hľadiska v **zákone NR SR č. 300/1993 o mene a priezvisku v znení neskorších predpisov**.

Slovenčina patrí k jazykom s výrazným odlišovaním foriem podľa prirodzeného rodu, teda pohlavia (porov. Sokolová, 2007, s. 26).

Feminínne **profesijné názvy** sa v jazyku spravidla tvoria sekundárnym odvodením od ich mužských náprotivkov, pričom systém slovenčiny poskytuje možnosť **prechyl'ovať** ženské názvy pomocou viacerých **frekventovaných sufixov**: -ka (maliarka, učiteľka), -yňa (vedkyňa, znalkyňa), -ička (filologička, politologička) i **menej frekventovaných**: -ica (tanečnica) a ďalšie.

S prenikaním žien do všetkých oblastí spoločenského života sa k mužským názvom podľa príslušných slovotvorných modelov môžu automaticky pritvárať aj ženské pomenovania (napr. *baníčka, horolezkyňa, boxerka, kováčka, plukovníčka* a pod.).

Prechyľovanie je možné aj vtedy, ak má sufix maskulína obmedzujúcu možnosť prechyľovania, napr. kníhkupec/***kníhkupkyňa***, pridelenec/***pridelenkyňa***, zriadenec/***zriadenkyňa*** a pod. Výnimkou sú niektoré prevzaté maskulína, ku ktorým v slovenčine neexistujú ženské pendanty, napr. *atašé, bos* a pod.

Ak sa ale hovorí o konkrétnej osobe, ktorá danú funkciu či pozíciu zastáva, odporúča sa použiť príslušný rod:

napr. *Podujatie otvorila **podpredsedníčka Komisie Federica Mogheriniová**... **Ombudsmanka** Patakyová prijala splnomocnenca vlády pre rómske komunity.*

Vedecko-pedagogické a iné hodnosti a tituly udeľované absolventkám štúdia sa v slovenčine na diplomoch uvádzajú v mužskej podobe, napr. **docent, doktor filozofie, inžinier** a pod., v oslovení či komunikácii sa pre konkrétnu nositeľku danej hodnosti alebo titulu sa odporúča používať prechýlené podoby, napr. **pani docentka, pani doktorka, pani inžinierka Nováková** a pod.

Podobná situácia je pri uzatváraní pracovných zmlúv, kde sa pomenovanie funkcie alebo pracovnej pozície budúcej zamestnankyne uvádza v mužskom rode.

V týchto prípadoch možno kritiku rodovej lingvistiky akceptovať. Keďže *v slovenčine utvorení ženskej podoby týchto slov nič nebráni, možno uvažovať aj o zavedení titulov v oboch rodoch na oficiálnych dokumentoch.* (porov. Cviková, 2014, s. 35)

V SÚVISLOSTI S NARIADENÍM VLÁDY SR
O KORONAVÍRUSE ŽIADAME ZÁKAZNÍKOV
O DODRŽIAVANIE HYGIENICKÝCH OPATRENÍ:

VSTUPOVAŤ IBA S OCHRANOU HORNÝCH
DÝCHACÍCH CIEST (RÚŠKOM)!

PRED VSTUPOM SI DEZINFIKOVAŤ RUKY,
PRÍPADNE MAŤ NAŠADENÉ OCHRANNÉ RUKAVICE!

DODRŽIAVAŤ ODSŤUP OD INÝCH OSÔB
MINIMÁLNE 2m!

VSTUPOVAŤ DO PREDAJNE V MAXIMÁLNO
POČTE **10** OSÔB!

POČET ZÁKAZNÍKOV V PREVÁDZKE V JEDNOM
OKAMIHU NESMIE PREKROČIŤ KONCENTRÁCIU
JEDEN ZÁKAZNÍK NA 10m² Z PREDAJNEJ
PLOCHY PREVÁDZKY!

PRACOVNÁ PONUKA

Prijmeme do trvalého pracovného pomeru čerstvých absolventov
SŠ s maturitou na činnosť v prevádzkach záložne. Ponúkaný
nástupný hr. zakl. plat 831€. Mzda v čistom 780€ vrátane prémie a
osobného hodnotenia + 74€ v stravných lístkoch, zľava pri nákupe
firemného tovaru, práca v mladom kolektíve, možnosť získavania
nových poznatkov a neustáleho profesionálneho rastu, komplexné
zaškolenie a iné výhody. Firma podporuje externé štúdium na VŠ.

Kontakt: 0904/250 449, 0903/659 318

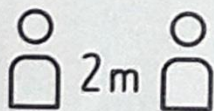
V KNIHKUPECTVE
MÔŽE NAKUPOVAŤ
9 MAXIMÁLNE
ZÁKAZNÍKOV

ZÁKAZNÍK MÁ
POVINNOSŤ
NOSIŤ RÚŠKO

PRI VSTUPE
POUŽITE PRÍPRAVOK
NA DEZINFEKCIU RÚK

DODRŽUJTE
2 M ODSUPY

ODPORÚČAME
PLATBU REALIZOVAŤ
KARTOU

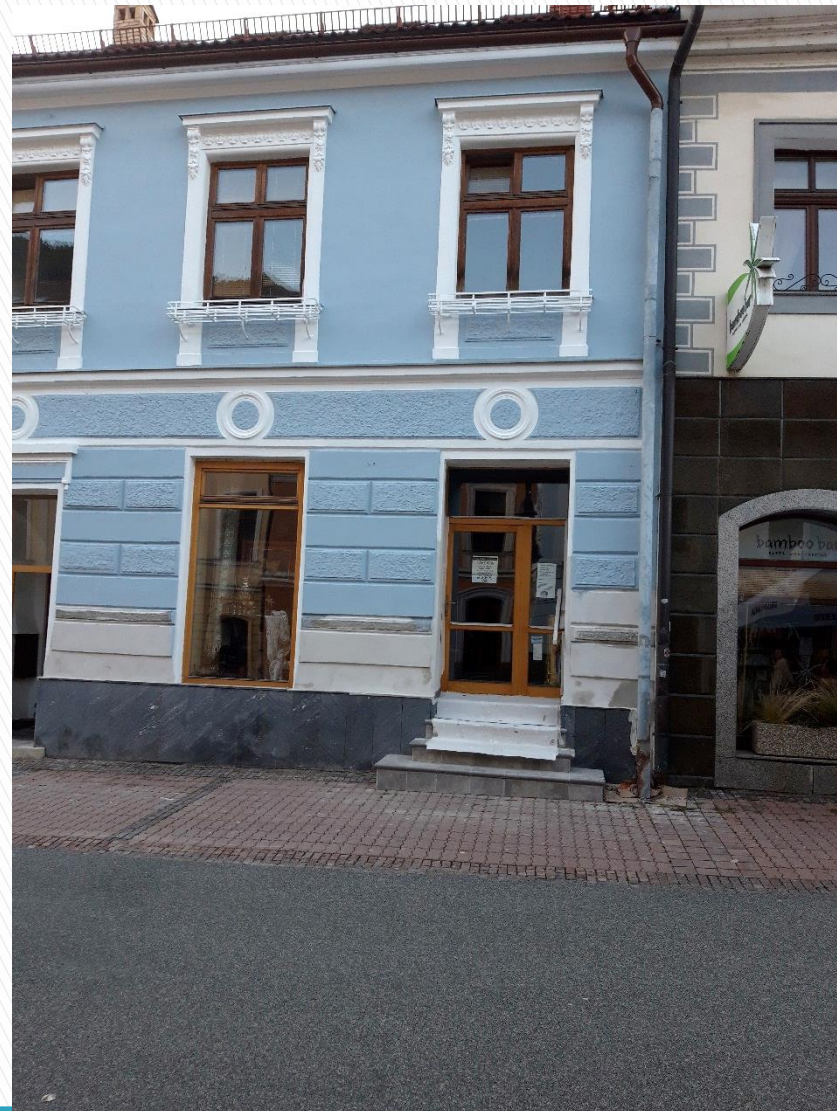
Vážení zákazníci,

**prosíme Vás o
dodržiavanie
diskrétnej zóny 2m
od personálu a
ďalších zákazníkov.**

Ďakujeme za pochopenie.

Vážení zákazníci,

**vzhľadom na vzniknutú situáciu spôsobenú
šírením vírusu COVID-19 Vás vyzývame a
žiadame, aby ste nevstupovali do priestorov
predajne bez použitia ochranného rúška
(prípadne šatky, šálu alebo inej vhodnej
alternatívy) a ochranných rukavíc.**

HYGIENICKÉ OPATRENIA

koronavírus covid-19

VSTUP DO POBOČKY
IBA PO JEDNOM A
S RÚŠKOM
POVINNOSŤ DODRŽAŤ
2 M ODSŤUP MEDZI
ČAKAJÚCIMI KLIENTMI

PRI VSTUPE JE POTREBNÉ SI
VYDEZINFIKOVAŤ RUKY
ALEBO NASADIŤ OCHRANNÉ
JEDNORAZOVÉ RUKAVICE

POVINNOSŤ NOSIŤ RÚŠKO
POČAS CELEJ NÁVŠTEVY
POBOČKY

SPOLU TO ZVLÁDNEME

UPOZORNENIE !!!!!

Opatrenia v zariadeniach verejného stravovania, napr.
v reštaurácií alebo kaviarni :

Sú obdobné ako opatrenia v obchodoch, navyše:

- Zákazníci v interiéri musia nosiť rúška, ktoré si však môžu zložiť na čas potrebný na konzumáciu nápojov a jedál (t. z. host' si môže dať dole rúško iba pri odpití z pohára a po dopití si rúško musí nasadiť naspäť a pri konzumácii jedla a po dokončení konzumácie si ho musí nasadiť naspäť)
- Pri vstupe do prevádzky použiť dezinfekciu
- Obsadzovali iba upratané stoly, aby ste mali istotu dezinfikovania

Za pochopenie ďakujeme

Váš Samurai sushi team

OTVÁRACIE HODINY

Od 1.9.2020 do odvolania práca z domu:

Pondelok – Piatok: 09:00 – 15:00

Kontaktujte nás: bb@elegancetravel.sk

T: 0905 139 018, 0907 889 747

Zodpovedný zástupca: Jana Kriššová

Elegance travel s.r.o., cestovná agentúra, www.elegancetravel.sk, bb@elegancetravel.sk

Sídlo: Podháj 57, 974 05 Banská Bystrica

Prevádzka: Golná 43, 974 01 Banská Bystrica, tel. 0905 139 018

IČO: 47493623 DIČ: 2023916763 IČ DPH: SK2023916763

UPOZORNENIE !!!!!

Opatrenia v zariadeniach verejného stravovania, napr. v reštaurácií alebo kaviarni :

Sú obdobné ako opatrenia v obchodoch, navyše:

- Zákazníci v interiéri musia nosiť rúška, ktoré si však môžu zložiť na čas potrebný na konzumáciu nápojov a jedál (t. z. hosť si môže dať dole rúško iba pri odpití z pohára a po dopití si rúško musí nasadiť naspäť a pri konzumácii jedla a po dokončení konzumácie si ho musí nasadiť naspäť)
- Pri vstupe do prevádzky použiť dezinfekciu
- Obsadzovali iba upratané stoly, aby ste mali istotu dezinfikovania

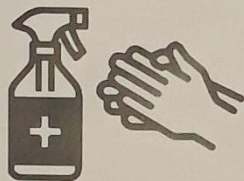
Za pochopenie ďakujeme

Váš Samurai sushi team

VSTUP A POBYT V KULTÚRNEJ INŠTITÚCII
(VO VONKAJŠÍCH AJ VNÚTORNÝCH PRIESTOROCH)
LEN S PREKRYTÝMI HORNÝMI DÝCHACÍMI CESTAMI

PRI VCHODE DO KULTÚRNEJ INŠTITÚCIE
JE NÁVŠTEVNÍK POVINNÝ
POUŽIŤ DEZINFEKCIU NA RUKY

REŠPEKTUJTE ORGANIZÁTOROM STANOVENÉ
SEDENIE A NEPREMIESTŇUJTE STOLIČKY

FESTIVALY-KONCERTY-SÚŤAŽE-PROGRAMY-

12.-30.10. | ČO SME ROBILI NA TVORIVEJ DIELNI

Výstava diel účastníkov tvorivého pobytu na Teplom Vrchu. V PODKROVÍ SOS, Dolná 35, B. Bystrica

15.-17.10. | BYSTRICKÁ FOLKLÓRNA HARÁVARA

Inšpiratívny folklórny festival. V PODKROVÍ SOS, Dolná 35, B. Bystrica

22.10. | SÁROVA BYSTRICA 2020

Krajské kolo súťaže mladých moderátorov. V PODKROVÍ SOS, Dolná 35, B. Bystrica, 9.00h

WORKSHOPY-SEMINÁRE-KLUBY-KURZY

6.10./13.10./20.10./27.10. | ROZPRÁVANIE OBRAZOM

Cyklus prezentácií a seminár pre študentov SPŠJM. SPŠJM B. Bystrica, 11.40h

12.10. | BANSKOBYSTRICKÝ FOTOKLUB

Stretnutie členov a priateľov fotografie. „Vikend s fotografiou pred dverami.“ V PODKROVÍ SOS, Dolná 35, BB, 18.00h

15.10. | BYSTRICKÁ IMPROLIGA

Pripravný seminár k súťaži v divadelnej improvizácii. V PODKROVÍ SOS, Dolná 35, B. Bystrica, 10.00h

20.10. | KONKURZ POPBB 2020

Konkurz do súťaže v speve populárnych piesní. V PODKROVÍ SOS, Dolná 35, B. Bystrica, 10.00h

21.10. | AKO SA VYVAROVAŤ PODVODOM

Prevenčia krádeží a podvodov na senioroch – odborný seminár pre kluby dôchodcov, soc. pracovníkov a metodikov osvetových stredísk. V PODKROVÍ SOS, Dolná 35, B. Bystrica, 10.00h

27.10. | UMENIE A SÚVISLOSTI S JAROM UHELOM

Stretnutie amatérskych výtvarníkov a pedagóga. V PODKROVÍ SOS, Dolná 35, B. Bystrica, 10.00h

9.09.-11.11. | TANCUJEME S LINDOU LUTÁKOVOU I.

Kurz ľudového tancu pre verejnosť v rozsahu 10 lekcí. Blížšie informácie: 0940 982 674
V PODKROVÍ SOS, Dolná 35, B. Bystrica, každú stredu o 18.30h

15.09.-17.11. | TANCUJEME S LINDOU LUTÁKOVOU II.

Kurz ľudového tancu pre verejnosť v rozsahu 10 lekcí. Blížšie informácie: 0940 982 674
V PODKROVÍ SOS, Dolná 35, B. Bystrica, každý utorok o 18.30h

0940 982 677 (Office)/0940 982 678 (DLR),
sosbb@sosbb.sk | www.sosbb.sk | facebook.com/osvetaBB
Na podujatia platia kultúrne poplatky

BEZPEČNOSTNÉ OPATRENIA

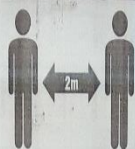
COVID - 19

ZÁKAZ VSTUPU BEZ RÚŠKA

• Vstup len s rúškou alebo adekvátnym prekrytím tváre - nosa a úst.

DODRŽUJTE ODSTUP 2m

• Dodržujte min. odstup 2 metro! Rádte sa pokynmi personálu.

DEZINFIKUJTE SI RUKY

• Pri vstupe použi dezinfekciu rúk.

MAX. POČET NAKUPUJÚCICH OSÔB

Južná trieda 64, 040 01 K
IČO: 36572322, IČ DPH: SK202

PREVÁDZKA: 974 01 BANSKÁ
Dolná 29

OTVORENÉ :
PONDELOK - PIATOK: 8.30
obed. prestávka: 12.00 -

ZODPOVEDNÝ VEDÚCI

Veronika Boháčová

www.zalozna.sk

Vážení zákazníci, dovoľujeme si Vás poprosiť o dodržiavanie zásad ÚVZSR vzhľadom ku šíreniu sa koronavírusu COVID-19

- umývať si ruky často mydlom a teplou vodou, najmenej po dobu 20 sekúnd. Ak nie je k dispozícii mydlo a voda, treba použiť dezinfekčný prostriedok na ruky na báze alkoholu
- oči, nosa i úst sa nedotýkajte neumytými rukami
- zakrývať si nos a ústa pri kašľaní a kýchaní jednorazovou papierovou vreckovkou a následne ju zahodte do koša
- vyhýbať sa blízkeho kontaktu s ľuďmi, ktorí javia príznaky nádchy alebo chrípky
- dodržiavať vzdialenosť najmenej jeden meter medzi vami a kýmkoľvek kto kašle alebo kýcha
- zväžiť účasť na hromadných podujatiach, respektíve oblasti s vysokou koncentráciou ľudí
- v domácnosti dbajte na zvýšenú dezinfekciu povrchov
- nosenie ochranného rúška a respirátora má význam u chorej osoby s respiračným ochorením alebo u zdravej osoby, ktorá sa zdržuje v blízkosti človeka s respiračným ochorením
- ak ste chorý, zostaňte doma a telefonicky kontaktujte svojho ošetrojúceho lekára, ktorý určí ďalší postup liečby

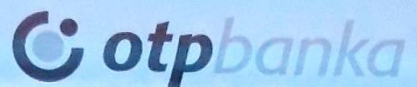
Vážení návštevníci ÚĽUV-u,
dovoľujeme si Vás požiadať aby ste sa nezúčastňovali
našich podujatí a vzdelávacích aktivít, ak:

- ste sa vrátili z oblastí ohrozených nákazou koronavírusu
v priebehu posledných 14 dní
- vykazujete príznaky ochorenia.

ĎAKUJEME za pochopenie

úľuv

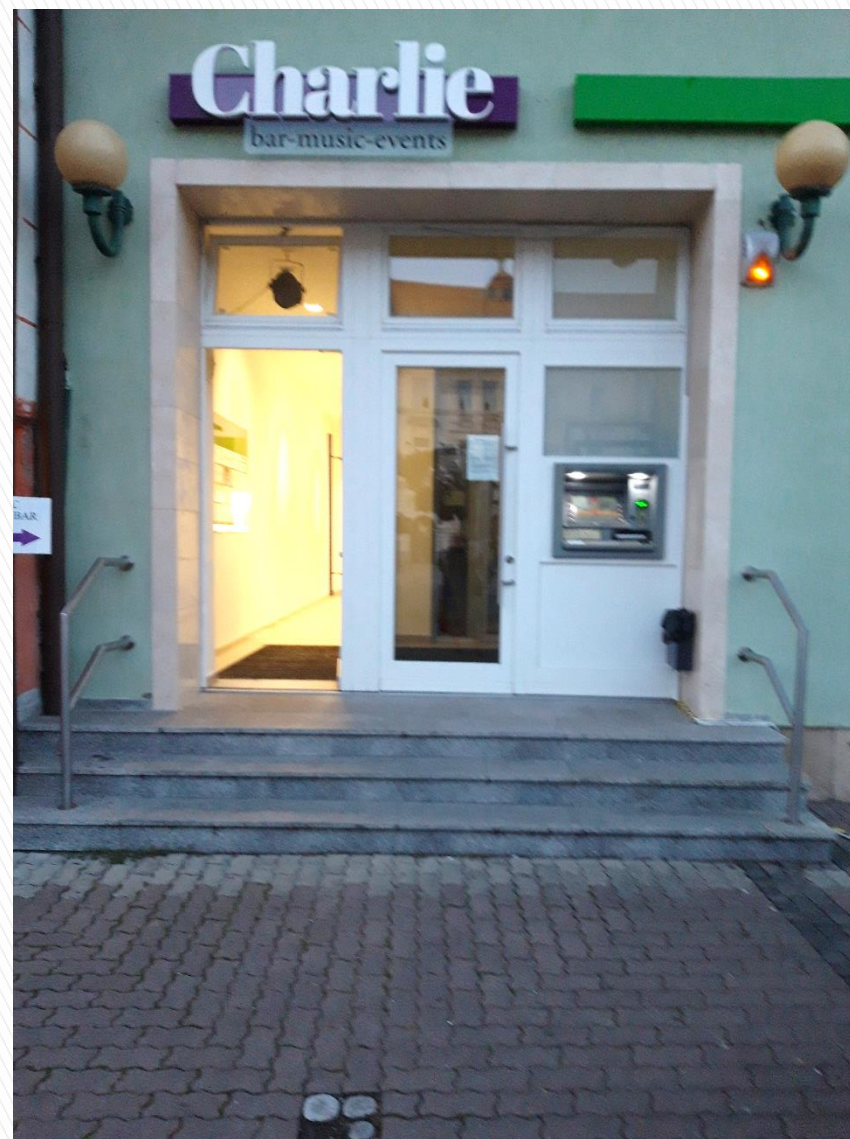
DÔLEŽITÁ INFORMÁCIA

Vážení klienti,

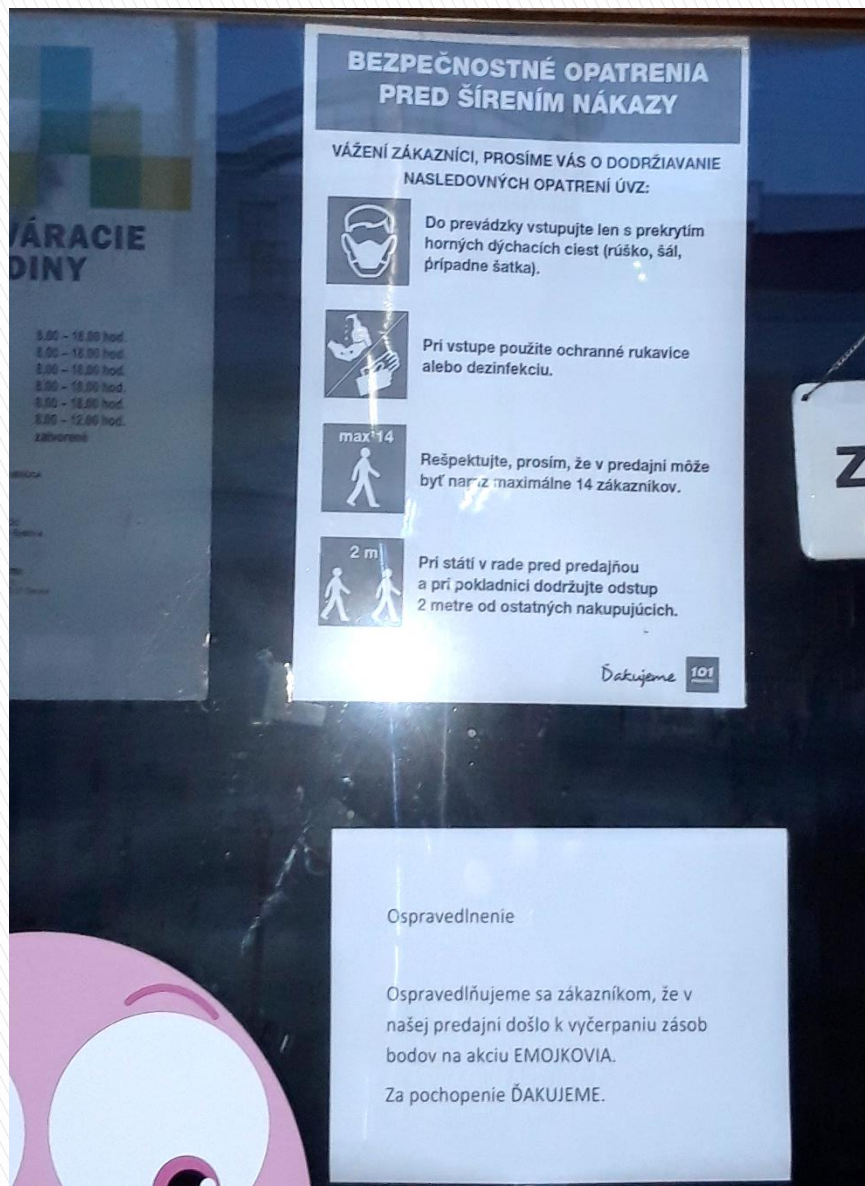
prosíme o dodržiavanie nasledujúcich preventívnych opatrení proti šíreniu koronavírusu:

1. **Vstup do pobočky je povolený len s prekrytím nosa a úst** (rúško, šatka, šál).
2. **V pobočke sa môžu nachádzať najviac štyria klienti súčasne.** Ak sa v pobočke nachádzajú práve štyria klienti, počkajte prosím pred vstupom do pobočky, pracovník banky vás o chvíľu vyzve na vstup.
3. **Klient je pred vstupom do pobočky povinný dezinfikovať si ruky.** Zároveň je potrebné dodržiavať bezpečný odstup počas komunikácie s pracovníkom banky.
4. **Pracovník pobočky môže odmietnuť vstup klienta do priestorov banky, ak klient prejavuje známky choroby.**

Ďakujeme za ohľaduplnosť a pochopenie.

Počet účastníkov na verejnom slávení sv. omše
je **obmedzený na 50 osôb.**

Prosíme Vás, aby ste toto nariadenie brali
do úvahy a zároveň ho rešpektovali.

**Po naplnení tohto limitu nebudú
ďalšie osoby do katedrály vpustené.**

MILÍ NÁVŠTEVNÍCI,

- VSTUP DO MÚZEA JE MOŽNÝ
LEN S OCHRANNÝM RÚSKOM,
RESP. INÝM PREKRYTÍM HORNÝCH
DÝCHACÍCH CIEST (ŠATKOU, ŠÁLOM...)
- PO VSTUPE POUŽITE
DEZINFEKČNÝ PROSTRIEDOK NA RUKY
- PROSÍME O DODRŽIAVANIE BEZPEČNÉHO
ROZOSTUPU A O OBMEDZENIE
SOCIÁLNYCH KONTAKTOV

Milí zákazníci,

prosíme vás o dodržanie a akceptovanie nasledovných pravidiel pri vstupe do našich predajní:

1. Noste rúška alebo inú vhodnú ochranu tváre ako šál, šatku, respirátor,...
2. Pri vstupe do predajne použite jednorazové rukavice alebo si vydezinfikujte ruky
3. V radoch do pokladne udržiavajte od ostatných zákazníkov odstup 2 metre
4. Pri nebalenom pečive používajte jednorazové rukavice
5. Maximálny počet zákazníkov v tejto predajni je stanovený na 8 zákazníkov

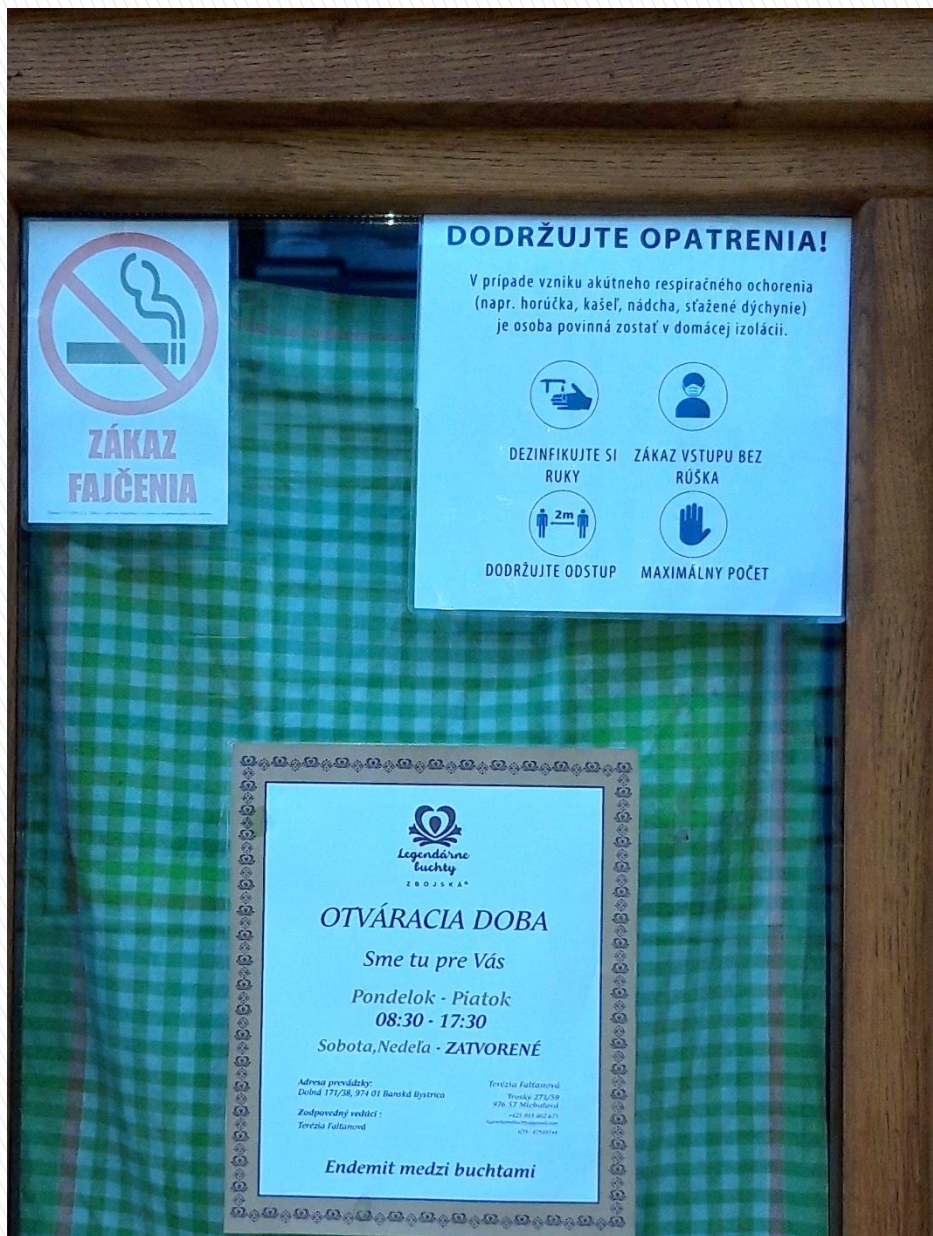
(Prosíme vás, aby ste pri nakupovaní použili nákupný vozík alebo košík, ich počet je limitovaný povoleným počtom zákazníkov. V prípade, že už nákupné košíky alebo vozíky nie sú k dispozícii, počkajte prosím vonku.)

Viac info nájdete na www.terno.sk

Spolu to zvládneme!

Čínsky obchod – Dolná
ulica

Na záver

Otázky, ktoré nastoľuje rodovo vyvážený slovenský jazyk do jazyka vstúpili v posledných rokoch nielen pod vplyvom feministickej lingvistiky, ale aj rodovej politiky. Keďže Slovenská republika je členským štátom EÚ, vyplývajú pre ňu záväzky týkajúce sa politiky rodovej rovnosti EÚ, k čomu nepochybne patrí aj uplatňovanie rodového hľadiska pri používaní jazyka. Na Slovensku sa táto problematika spoločensky zviditeľňovala pomalšie ako napr. v nemecky hovoriacich krajinách, kde už existuje aj príslušná legislatíva vo vzťahu k používaniu rodovo senzibilného jazyka.

I keď na Slovensku zatiaľ nie je používanie rodovo vyváženého jazyka ustanovené explicitne žiadnym zákonom, v posledných rokoch sa začali presadzovať snahy na zviditeľnenie žien (či iných genderov) v jazyku. Iniciatívy smerujú predovšetkým na eliminovanie sexistického jazyka vo verejnej sfére.

Generické maskulínium v slovenčine je ale fenomén, ktorý je ako súčasť jazykového systému zakódovaný nielen v jazykových kódexoch, ale aj vo vedomí spoločnosti. Táto skutočnosť sa nedá meniť zo dňa na deň, čo dokazuje aj prieskum informačných tabúl s aktuálnymi hygienickými opatreniami v súvislosti pandémiou koronavírusu v Banskej Bystrici, kde jednoznačne prevláda použitie generického maskulína.

